

HARALDS HISTORIE – OG HISTORIER OM HARALD.

Harald Blåtand – bare det at høre navnet taler til fantasien. Han var en stor konge – det lod han i al fald selv skrive med runer på den store sten, som han rejste ved sin kongsgård i Jelling til minde om sin far Kong Gorm og sin moder Dronning Tyre: ”Den Harald, der vandt sig al Danmark og Norge og gjorde danerne kristne”, står der. Sådan ønskede Harald at blive husket.

Historien om, hvordan Harald blev kristen, er også skrevet ned, mens Harald endnu levede. Ikke i Danmark, men af den tyske historieskriver Widukind, der kan fortælle om missionæren Poppo, der bar glødende jern på sine uskadte hænder for at bevise, at den kristne Gud var den stærkeste. Da Harald havde set det, var han overbevist og tog den nye kristne tro til sig. Poppo var i øvrigt ikke den første kristne missionær i Danmark. I begyndelsen af 800-tallet fik missionæren Ansgar lov til at bygge et par kirker i de danske byer Hedeby og Ribe. Også senere har danskerne mødt kristendommen, om ikke andet på deres vikingetogter. Så kristendommen var ikke noget ukendt, da Harald lod sig omvende.

Men historier bliver fortalt, går fra mund til mund – og har det med at blive bedre og bedre. Det, som ingen egentlig ved, søger man forklaringer på. Sådan arbejder forfattere også i dag, når de skriver en bog eller et skuespil, og det var ikke anderledes i middelalderen. Hertil kom, at historier ofte blev skrevet for andet og mere end at underholde. De skulle bruges til at fortælle historien på den rigtige måde, så bestemte budskaber kom frem.

Sådan gik det også med fortællingerne om Harald og hans liv. Mens der kun blev skrevet meget lidt om ham, mens han selv levede, så findes der lange og dramatiske historier, der er skrevet ned fra 100 til 250 år efter hans død, bl.a. af danske historieskrivere som Sven Aggesen og Saxo i slutningen af 1100-tallet, og anonyme islandske forfattere i historiske sagaer fra 1200-tallet.. Det er tit rigtig gode historier, og noget af det, der bliver fortalt, kan godt være rigtigt, men der er nu også en hel del, som er ”løgn og latin”, som man siger.

En af dem, der giver mange oplysninger om Harald, er den tyske præst Adam af Bremen, der i slutningen af 1000-årene skrev en krønike om ærkebiskopperne af Hamborg-Bremen. Det er også fra ham, vi hører om Haralds dronning Gunhild, som blev kristen sammen med sin mand. Adam skrev pæne ting om Harald og lagde meget vægt på, at Harald var blevet kristnet af en missionær fra Tyskland. Derimod kunne han ikke lide Haralds søn Svend og skildrer ham som en grusom hedning, som dog – heldigvis – fik et usselt liv. Men det passer slet ikke: Svend var en udmærket kristen konge og ikke specielt uheldig. Men han havde den uheldige egenskab, at han gerne ville støtte sig til den kirke, som fandtes i England, i stedet for ærkebispesædet i Hamborg-Bremen, hvor Adam kom fra. Derfor kunne Adam fra ikke lide ham og derfor blev han sværtet til.

Så man skal ikke tro alt, hvad man læser. Den danske kriger og forfatter Sven Aggesen skildrer et par hundrede år efter Haralds død, at den tyske kejser Otto friede til den danske enkedronning Tyre, men blev holdt for nar af den kloge dronning. Historien passede fint i Svens kram, for han ville gerne vise, at Danmark var et gammelt stærkt rige, som selv tidens stormagt, den tyske kejser, respekterede og gerne ville forenes med. Men alt taler for, at det er en ren skrøne. Om ikke andet er der den væsentlige fejl, at den runesten, der står i Jelling ved siden af Haralds store runesten, er sat af Kong Gorm over sin hustru Tyre. Der er meget mere grund til at tro på denne sten, som stammer fra Gorms og Tyres tid, end på en historie, der er skrevet flere hundrede år senere. Så Tyre døde altså før Gorm. Dermed passer historien i skuespillet her altså heller ikke helt.

Men det gør ikke så meget. Der er forskel på at skrive en historiebog, der skal komme så tæt på fortidens virkelighed som muligt, og så et skuespil, der skal gøre fortidens mennesker levende. Så skal der gode historier og god fantasi til.

Af Poul Grinder-Hansen